

zahvalnost & radost

2/2026

Sadržaj	Strana
Doline u Izraelu (2)	1
Umjetna inteligencija i Biblija	5
Pomoć na putu vjere: Hvala, Ohrabrenje za putnike	11
Biblijske slike i simboli: GOSPODINOVI blagdani	14

Dragi čitatelji,

umjesto uobičajenog uvoda, nekoliko izabranih misli iz članaka u ovom broju:

... Šaul se oslanjao na vojna sredstva. David je, naprotiv, svoje povjerenje potpuno stavio u Boga: „On (GOSPODIN) će me izbaviti iz ruke toga Filistejca.“ On je u tome uzor svakom vjerniku (Doline u Izraelu).

... može li se dogoditi da budemo potpuno nadzirani i može li se dogoditi da umjetna inteligencija djelomično ili potpuno uništi čovječanstvo? ... Ne trebamo se toga bojati. Znamo da imamo nadu, da ćemo biti uzneseni. ... Da, možda ćemo biti pogođeni, ali imamo Boga. Možemo vjerovati svom Bogu i znamo da će nam pomoći u situaciji u kojoj se nalazimo. Ali također znamo svršetak cjelokupne povijesti čovječanstva, da to neće biti uništenje kroz umjetnu inteligenciju (Umjetna inteligencija i Biblija).

... Kada je duša potištena, poput broda kad je oseka, u opasnosti je od plićaka i sprudova; ali kad je plima visoka, nema sprudova, jer je brod podignut iznad svega toga. Tako i duša, kad je sretna u Kristu, mirno ide dalje, neovisno o svim kušnjama s kojima se možemo susresti u ophođenju s drugim vjernicima ... Kada tako na plimi božanske dobrote idemo naprijed, zaboravljajući sve drugo, možemo sretno hodati zajedno, zaokupljeni Kristom, a ne jedni drugima (Pomoć na putu vjere).

... „Blaženi su oni koji prebivaju u tvome domu: oni će te hvaliti bez prestanka.“ Ništa osim slavljenja ne priliči onima koji će prebivati u Božjem domu; to će biti njihov neumorni, neprestani posao – stalno slavljenje (Pomoć na putu vjere).

Srdačan pozdrav

Vaš urednik

Doline u Izraelu (2)

Brojevi 13,21-25; Ponovljeni Zakon 1,19-25; 1. Samuelova 17

Uhode (izviđači) su u dolini Eškol našle velik grozd. David se u Terebintskoj dolini borio protiv Golijata. Iz oba događaja možemo naučiti nešto za našu borbu vjere.

Dolina Eškol

Brojevi 13,21-25;

Ponovljeni Zakon 1,19-25

Izraelski narod nalazio se u pustari, na putu prema obećanoj zemlji. Tada je dvanaest ljudi poslano naprijed u zemlju Kanaan. Oni su trebali izvidjeti zemlju i izvijestiti o njoj. Godinama ranije, kada su Izraelci još uzdisali pod ropstvom u Egiptu, Bog im je poslao Mojsija sa sljedećom porukom:

„Stoga sam sišao _____ ih iz ruke Egipćana i izvesti ih iz te zemlje u _____ i _____ zemlju, u zemlju kojom teče _____ i _____ ; na mjesto Kanaanaca, i Hetita, i Amorejaca, i Peričana, i Hivijaca, i Jebusejaca“ (Izlazak 3,8).

Tada su Izraelci s radošću prihvatili Božju poruku i povjerovali joj (Izlazak 4,31). Sada, nakon dvije godine u pustari, že-

ljeli su potvrdu Božjeg obećanja. Zahtijevali su da uhode pregledaju buduću domovinu (Ponovljeni Zakon 1,22). Bog je dopustio taj pregled.

Uhode su doista našle sve onako kako je Bog unaprijed rekao:

Zemlja je doista tekla mlijekom i medom (Brojevi 13,____). U Kanaanu je bilo obilje svih zamislivih namirnica. Vidjeli su spomenuta plemena, koja su bila nastanjena u zemlji Kanaanu (Brojevi 13,____).

U jednoj dolini uhode su našle osobite plodove. Bili su to grozdovi izvanredne veličine. Zbog toga su dolini dali ime po tom plodu (Eškol = grozd) i donijeli jedan grozd narodu u pustaru. Bio je tako velik da su ga morala nositi dva čovjeka.

Kada su uhode svojim sunarodnjacima po povratku pokazale sve skupljene plodove, oni su se sigurno čudili. Vjerojatno nisu ni zamišljali da je obećana zemlja tako plodna. Ali gdje su ostali klicanje i zahvalnost? Nije se čulo ni jedno ni drugo. Izraelci su se uplašili kada su od uhoda čuli kako su jaki stanovnici te zemlje. Tako su, usprkos Ka-

lebovim umirujućim riječima, počeli mrmljati.

Je li i nama, kršćanima, poznat takav odaziv? Bog nam obećava velik blagoslov i znamo da on stopostotno održava svoje obećanje, ali kada vidimo teškoće, odustajemo, umjesto da se i dalje držimo našega Boga. Ponekad su to i vanjski utjecaji koji nas pokolebaju u odnosu prema Bogu, kao što se to Izraelcima dogodilo putem uhoda.

Đavao na nas sasvim ciljano ispaljuje „ognjene strijele“, koje trebaju uzdrmati naše povjerenje u Boga. Što tada učiniti?

„Iznad svega, _____, kojim ćete moći ugасiti sve goruće strijele zloga“ (Efežanima 6,16).

„Jer _____ i svaku uznositost koja se uzdiže protiv spoznaje Boga te zarobljavamo svaku misao na pokornost Kristu“ (2. Korinćanima 10,4.5).

Kako to točno učiniti? Bavi se Božjom riječju i Njegovim obećanjima. Ne daj da te zbune proturječne tvrdnje i nemoj opterećivati mozak u pogledu njihovih.

Ako si nesiguran, provjeri sve prema Božjoj riječi. To je plemenit stav: provjeriti prema Bibliji je li nešto doista tako kako ti je predstavljeno (Djela apostolska 17,11). Dva važna načela mogu ti pomoću u odlučivanju:

Je li to „od Boga“ (1. Ivanova 4,1-3)?
Je li to „dobro“ u smislu Božje riječi?

Takav postupak očuvat će te od velikih nevolja koje mogu nastati u nutрини tvoга bića. Osim toga, pomaže i savjet koji je apostol Pavao svome mladom suradniku dao u 2. Timoteju 3,14. U čemu je

on trebao ostati? Čega se trebao držati?

_____.
Time se misli na kršćansku istinu koju je naučio od apostola. Sadržaj te istine nalazi se u poslanicama koje je napisao Pavao.

_____.
Timotej je biblijsku istinu razumio srcem. Jesi li i ti uvjeren u ono što si, uz molitvu, pronašao u Božjoj riječi?

Terebintska dolina

1. Samuelova 17

Prijeđimo sada na drugo mjesto i u drugo doba! Pođimo u Terebintsku dolinu u doba kada je u Izraelu vladao Šaul. Ta dolina nalazi se na granici između Judine zemlje i susjednog područja Filistejaca, koji su živjeli u ravnicaма uz Sredozemno more. Zapravo su Izraelci prigodom osvajanja zemlje trebali istrijebiti te neprijatelje, ali nisu to učinili. Tada je Bog ostavio Filistejce u zemlji i upotrijebio ih kao sredstvo da iskuša svoj narod (Suci 3,1-4). Filistejci su bili osobito ljuti neprijatelji Izraelaca. Uvijek iznova započinjali su rat protiv Božjeg naroda.

U događaju koji ćemo promotriti filistejska vojska je prva krenula u boj i zauzela svoj položaj. Izrael je također okupio svoju vojsku. Tako su se te dvije vojske nalazile jedna nasuprot drugoj, na dva brda koja su bila razdvojena samo Terebintskom dolinom.

Sigurno ti je poznata priča o Davidu i Golijatu. Možeš je pročitati u 1. Samuelovoj 17. Ako usporediš Davida s Gospodinom Isusom, naći ćeš zapanjujuće sličnosti: kao što je David ubio diva Go-

lijata, tako je Gospodin na križu pobijedio _____ (Hebrejima 2,14.15).

David je također uzor tebi i meni. Do tog trenutka već je u svome životu imao iskustva s Bogom. Možda ti se život pastira ovaca ne čini poželjnim, ali David je svog Boga bio upoznao u teškim i opasnim okolnostima upravo kao pastir (rd. 34-36). Njegovo izvješće pred Šaulom bilo je vjerodostojno, tako da ga je kralj pustio da se ide boriti s Golijatom (red. 37).

David je dobro iskoristio vrijeme dok je radio kao pastir i njegovao je odnos sa svojim Bogom. GOSPODIN je bio uz njega i dao mu divna iskustva. Ponešto od toga David je izrazio u psalmima koje je napisao, a koje i danas možeš čitati u Bibliji. Prikładna izjava u pogledu borbe protiv Golijata nalazi se u Psalmu 62,2:

Priča o Davidu i Golijatu pokazuje da pobjedama vjere, općenito, nešto prethodi: vjernik u svakodnevnom životu njeguje odnos s Bogom i u svim okolnostima računa na njega. Iz toga nastaje odnos povjerenja prema njegovu Bogu, koji mu daje snagu vjere za pobjedu nad neprijateljem.

Kod Šaula je ta vjera potpuno nedostajala. On se oslanjao na vojna sredstva. David je, naprotiv, svoje povjerenje potpuno položio u Boga:

_____ (red. 37). On je u tome uzor svakom vjerniku.

U svom načinu i ponašanju Golijat je slikovit prikaz đavla, koji je jači od ljudi i

ulijeva im strah (Hebrejima 2,15). Sotona zauzima neprijateljski stav protiv Gospodina Isusa i svih koji vjeruju u njega. On nas napada i moramo se braniti da nam ne naštetiti u vjeri. Ta obrambena borba može imati nekoliko vidova:

_____ (Matej 26,41).
Đavao može napasti u svakom trenutku (Luka 22,31), često u neočekivanim trenucima (npr. pri molitvi, u zajednici, u službi). Zato je potrebno poslušati hitan poziv: „Trijezni budite i bdijte; jer vaš protivnik, đavao, kao ričući lav obilazi naokolo tražeći koga da proždre“ (1. Petrova 5,8).

_____ (Jakovljeva 4,7).
Dvaput smo pozvani na to da se odupremo đavlu (1. Petrova 5,9). Kada on napadne, naš prvi odgovor često je bijeg. Ali trebali bismo ostati stajati i odbijati njegove napade. Kako to učiniti? Gledaj na Gospodina Isusa! On se neprijatelju suprotstavio Božjom riječju (Luka 4,1-13). Đavlovim tvrdnjama, koje u tebi izazivaju sumnju i strah, suprotstavi izjave Biblije. Osloni se na Božju riječ! Učini to s molitvom! Ne dopusti ulaz drugim mislima. Tada te Sotona neće moći uznemiravati i morat će otići bez uspjeha. Kakva li je to pobjeda vjere! Ali potrebno je da poznaješ Bibliju, kako bi se mogao osloniti na njezine izjave.

Možda si u četrdesetom retku primijetio da je David u koritu potoka našao kamenje koje je bilo prikladno za bacanje praćkom. Bilo je to _____ kamena. O čemu oni govore? Pa o onome što čitaš u Božjoj riječi i što ti daje „streljivo“ za borbu. David sigurno nije nemarno uzeo te kamene, nego ih je

pažljivo odabrao u koritu potoka. Pažljivo čitanje Biblije blagoslovljeno je i oprema te za borbu vjere.

Ti kameni nisu bili stijene. Tako ni ti ne možeš znati i imati u srcu sve što je zapisano u Bibliji. Bog to ni ne očekuje od tebe, jer sada spoznajemo samo djelomično (1. Korinćanima 13,12). Ali trebaš redovito „skupljati kamene“ i nositi ih sa sobom. Najbolje je da se svakodnevno „opskrbljuješ streljivom“ za borbu vjere. Čitaj Božju riječ i primi je u svoje srce. Osobito dobar trenutak za to je jutro, prije negoli počnu napadi neprijatelja. Tako ćeš biti spreman ako tijekom dana neočekivano dođe do sukoba s neprijateljem.

David je imao pet kamena u torbi. Tijekom dana uvijek iznova razmišljaj o biblijskim redcima koje si ujutro pročitao.

U borbi je David trebao samo jedan kamen, ali nije unaprijed znao koji će to biti. Tako ni ti pri čitanju Biblije ne znaš koja će ti istina biti osobito korisna u predstojećoj životnoj okolnosti. Zato čitaj cijelu Bibliju, a ne uvijek samo iste odlomke.

Kojim glagolom Kološanima 3,16 opisuješ trajno primanje Božje riječi?

To znači da se Biblija može nastaniti u tvome srcu.

Gdje bi, prema Efežanima 3,17, trebao prebivati Krist?

Kod prave spoznaje ne radi se prije svega o razumu, nego o srcu.

*Patrick Margraf
(nastavlja se)*

Umjetna inteligencija i Biblija

Više puta su mi bila postavljena pitanja u pogledu umjetne inteligencije, umjetne inteligencije i Biblije te našeg odnosa kao kršćana prema toj novoj tehnologiji i svoj toj tematici. Prikupio sam nekoliko pitanja i pokušat ću reći nešto o tome s biblijskog gledišta. Želim se točno osvrnuti na točke koje imaju veze s Biblijom ili koje možemo promatrati u svjetlu Biblije, kako bismo zatim mogli predložiti biblijsko gledište.

Pitanje 1: Može li Biblija uopće baciti svjetlo na suvremene pojave kao što je, primjerice, umjetna inteligencija? Taj se pojam, naravno, ne javlja u Bibliji, kao ni sama zamisao o tome. Biblija je napisana tako da su je mogli razumjeti i ljudi u prošlim stoljećima.

Ipak, usuđujem se reći da Biblija baca mnogo svjetla na tu tematiku. Biblija je, jednostavno, kako to možemo pročitati u Psalmu 119, svjetiljka našoj nozi, svjetlo našem putu, svjetiljka našoj stazi. Ona osvjetljava naš put i u suvremeno doba.

Mislim da ćemo i kod sljedećih pitanja primijetiti to da nam Biblija doista daje vrijedne smjernice kada je riječ o oče-

kivanjima koja se povezuju s umjetnom inteligencijom, ali i o bojaznima koje obuzimaju ljude u tom pogledu. Tu vidimo da je Biblija pouzdan kompas.

Pitanje 2: Pobornici umjetne inteligencije gaje goleme nade. Tu se radi o ključnim riječima poput „energije“, „robotâ“, „obilja“, „obrazovanja“, „mediciner“ i drugih. Što Biblija kaže o tome?

Ono što se iza toga krije jest sljedeće: Umjetna inteligencija, rečeno u jednoj rečenici, znači da se strojevi, to jest računala, hrane golemim količinama podataka, da ih se time uvježbava i da zahvaljujući tome mogu obrađivati tekst, pisati tekstove, prevoditi, programirati, i još mnogo toga. Zanimljivo je da se, zapravo, tek razmjerno nedavno nije znalo hoće li to uopće uspjeti. Tome je doprinio razvoj na dva velika polja.

Prvi razvoj su podaci. Zahvaljujući internetu prikupljene su i postale dostupne goleme količine podataka, tako da je uslijed toga uopće postalo moguće to hranjenje i uvježbavanje takvih strojeva. Drugi velik razvoj je povećanje računalne snage, kako u pogledu memorijskog prostora, tako i procesorske

snage. Oboje je moralo doći zajedno i to je, zapravo, bio pokus. Koliko znam, nitko nije bio siguran hoće li uspjeti.

Sada znamo da to djeluje i da mu se sposobnosti rapidno povećavaju. Načinjeni su GPT 2, 3, 4 i drugi programi. Napredak je golem i sada se, dijelom s nadom, dijelom sa strahom, čeka na nove probitke, i to najprije prema općoj umjetnoj inteligenciji. Dakle, umjetnoj inteligenciji koja neće iznimno dobro raditi samo jedno, poput igranja šaha, crtanja ili osmišljavanja video uradaka, nego koja može raditi sve to, ali i više od toga. A drugo što se nakon toga očekuje, i to je ono čega se ljudi najviše boje, jest neka vrsta super-inteligencije koja se može sama dalje razvijati, koja može mijenjati vlastit kôd i možda se širiti od servera do servera te zatim djelovati u stvarnom svijetu. Dakle, tada više ne bi bila riječ samo o digitalnom fenomenu u kojem nastaju tekstovi, videozapisi i slično, nego bi takva super-inteligencija mogla, primjerice, sama graditi borbene dronove, to jest bespilotne letjelice, upravljati njima i tako dalje, te doista masovno zahvaćati u stvaran svijet.

Što se tiče nadanja koja se s time povezuju, naravno da postoje mogućnosti koje su zaista zadivljujuće. Već samo sastavljanje i sažimanje tekstova smatram vrlo dojmljivim, ali ide se mnogo dalje. Pomislimo samo na programiranje koje umjetne inteligencije danas mogu raditi ili na ono što se događa u medicini, primjerice na Neuralink. To je tvrtka Elona Muska koja ugrađuje mikroprocesore u mozak, tako da ljudi koji su bili uzeti ponovno mogu pomicati udove ili upravljati računalnim mišem ili nečim sličnim.

Dakle, već je ostvaren nevjerojatan napredak i vjerojatno će biti još mnogo toga. Radi se na tome da slijepi ponovno mogu vidjeti tako što se im ugradi mikroprocesor koji sliku koju snima kamera pretvara u signal koji mozak može protumačiti. Dakle, već postoji vrlo velik napredak i sve se to odvija nevjerojatno brzo, ne samo u medicini nego i u obrazovanju i na drugim poljima.

Kaže se da će velik čimbenik koji će dovesti do toga da nas umjetna inteligencija uvede u novi svijet, neku vrstu zemlje obilja, biti pitanje energije. Jednostavno zato što, zapravo, imamo dovoljno energije, ali je još ne možemo pohraniti, a vjeruje se da će se to riješiti uz pomoć umjetne inteligencije. Jednom kad budemo raspolagali s neograničenom energijom, moći će se riješiti mnoge druge teškoće.

Moći će se, primjerice, desalinizirati morska voda, moći će se navodnjavati, moći će se genetski mijenjati sjeme kako bi se dobile biljke koje mogu rasti tamo gdje to prije nije bilo moguće, i tako dalje. To znači da se pretpostavlja da će se nakon energetskog problema vrlo brzo riješiti i problem prehrane. Pretpostavlja se da će roboti u velikoj mjeri zamijeniti ljudsku radnu snagu, da će proizvođači postati jeftiniji i, jednostavno rečeno, predviđanje je da idemo prema nekoj vrsti zemlje obilja u kojoj će svatko moći sve dobiti povoljno.

Što o tome snu ili tome predviđanju kaže Biblija? Ne želim poricati da je bilo i da će biti mnogo napretka, ali Biblija je vrlo jasna u pogledu dviju točaka povezanih s time.

Prvo, putem grijeha je na svijet došlo prokletstvo i, drugo, to prokletstvo ostaje ovdje sve dok ne dođe doba kada će sve biti obnovljeno. Želim to ukratko pokazati. U Postanku 3,17 kaže: „Prokleta neka je zemlja zbog tebe“, a zatim se navodi posljedica: „S mukom ćeš se od nje hraniti sve dane svoga života. Trnje i korov rađat će ti“, i tako dalje. To znači da mi Božja riječ kaže: prokletstvo je došlo putem grijeha i ono ostaje; i zbog toga, dokle god je tako, nećemo živjeti u zemlji obilja. No prokletstvo će jednom biti uklonjeno.

Za to moramo otići na sâm svršetak Biblije, gdje u trećem retku Otkrivenja 22 čitamo: „I nikakva prokletstva više neće biti.“ Sada neću potanko raspravljati o tome na što se to točno odnosi, ali nakon što Bog presudi zemlji, dolazi kraljevstvo mira i prokletstvo se uklanja. Rekao bih da će u kraljevstvu mira biti uklonjene mnoge posljedice prokletstva, dok će tek u vječnosti prokletstvo biti potpuno uklonjeno. Ali to se neće dogoditi putem tehnologije.

To će se dogoditi zato što će Bog prije toga suditi ljudima i zatim uvesti nešto novo. Dakle, mnogo napretka – da, zemlja obilja, život u izobilju, bez brige, bez bolesti, bez posljedica prokletstva – no ne putem tehnologije, ne putem umjetne inteligencije.

Pitanje 3: Što je sa strahovima?

Ljudi imaju golem strah u svezi s umjetnom inteligencijom, i to ne samo nekakvi sanjari ili teoretičari zavjera, nego ljudi koji rade u tehnološkoj industriji. To su ljudi poput Elona Muska, Sama Altmana i drugih, koji govore: Pripazite, ovdje gradimo zvijer za koju ne znamo

hoćemo li je kasnije moći nadzirati. Pitanje je sljedeće: ako teoretski postoji mogućnost da dođemo do umjetne super-inteligencije koja se sama dalje razvija i postaje opasna tako da bi mogla uništiti čovječanstvo, tada bi rješenje bilo urediti to, postaviti pravila, što se i pokušava učiniti. Europska unija već je objavila određeni skup pravila, kako bi se sve to usmjerilo tako da postoje samo „dobre“ umjetne inteligencije.

Problem je što to, naravno, neće djelovati. Prvo zato što je industrija mnogo brža od vladâ i tijelâ koja utvrđuju pravila, a drugo zato što se neke zemlje, dapače mnoge zemlje, toga ne bi pridržavale. Pa čak kada bi se sve zemlje pridržavale toga i kada bi se mogao razviti savršen skup pravila, i tada bi bilo dovoljno da negdje postoji jedan izuzetak, netko tko nezakonito proizvede zlu umjetnu inteligenciju, i problem bi ponovno postojao.

Zato postoje velike bojazni. To, naravno, počinje mnogo ranije: kad je riječ o pitanju prepoznavanja lica, pitanju nadzora. To se djelomice već upotrebljava, osobito u Kini, ali ne samo tamo, i pitanje je kamo to vodi? Kamo vodi već s umjetnim inteligencijama koje danas imamo i kamo će voditi kad jednom bude postojala umjetna super-inteligencija? Hoće li tada doći do tih zahvata u stvaran svijet, može li se dogoditi da budemo potpuno nadzirani i može li se dogoditi da umjetna inteligencija djelomice ili potpuno uništi čovječanstvo?

Rekao bih da Biblija i ovdje baca mnogo svjetla na ta pitanja. Biblija nam govori kako povijest doista završava. Vjernici će biti uzneseni, a zatim dolaze su-

dovi i tada Bog uvodi taj savršeni svijet, to kraljevstvo mira u kojem vlada Krist. Kako će se sve to dogoditi? Da, dolazi propast, dolaze apokaliptični sudovi, ali oni ne dolaze zato što je neka umjetna inteligencija poludjela, nego dolaze izravno od Boga.

Međutim, Otkrivenje opisuje neke okolnosti, primjerice, okolnost potpunog nadzora, potpune kontrole i potlačenosti, što je moguće ostvariti upotrebom umjetne inteligencije; ili možemo reći da je lakše zamislivo uz korištenje umjetne inteligencije. Govorim upravo o Otkrivenju 13. Tamo se govori o tome da će Antikrist i rimski diktator provoditi strahovladu i da postoje dvije sastavnice. Jedna je zavođenje, a druga je tlačenje.

Tako totalitarni režimi zapravo uvijek djeluju. Zavodi se kada se može (i koga se može) zvesti, a ostale se tlači. I ono što je tamo opisano – to da će mnogi biti zavedeni i, drugo, da nitko više neće moći kupovati ni prodavati ako ne prisegne vjernost tom diktatoru – ne prihvati broj Zvijeri i ne pokloni se njezinoj slici – to bi se vrlo lako moglo provesti uz pomoć umjetne inteligencije. Već danas postoje influenceri, osobe koje utječu na odluke drugih, stvoreni umjetnom inteligencijom. Može se, dakle, vrlo lako vršiti nadzor. Umjetna inteligencija mogla bi nadzirati cjelokupno društvo, biti u dodiru sa svakim pojedincem. Znala bi tko što misli, tko je s kim povezan i vrlo lako bi mogla izdvojiti ljude koji nisu odani tome diktatoru. Hoće li to biti tako? Ne znam. Može li biti tako? Sasvim moguće. Ono što je opisano u Otkrivenju 13 lakše je

ostvarivo s umjetnom inteligencijom negoli bez nje.

Kako se mi kao kršćani odnosimo prema tome? Ne trebamo se toga bojati. Mi znamo da imamo nadu, da ćemo biti uzneseni. To ne znači da nećemo osjetiti nepovoljne posljedice, primjerice, putem lažnih vijesti ili zbog činjenice da bi doista mogla nestati mnoga radna mjesta; najprije u proizvodnji, a zatim i u svim granama koje imaju veze s tekstovima, programiranjem i tako dalje. Da, možda ćemo biti pogođeni, ali imamo Boga. Možemo vjerovati svome Bogu i znamo da će nam On pomoći u okolnosti u kojoj se nalazimo. Ali također znamo svršetak cjelokupne povijesti čovječanstva, da to neće biti uništenje putem umjetne inteligencije.

Pitanje 4: Što trebamo misliti o trans-humanizmu? Postoje li dodirne točke s Biblijom?

Trans-humanizam, jednostavno rečeno, ne pokušava samo, kao što se to danas već radi u medicini, ispraviti neke nedostatke uz pomoć umjetne inteligencije, takoreći obnoviti prekinute živčane putove, trajne poremećaje koji vode do uzetosti, slijepila i tako dalje, dakle upotrebljavati umjetnu inteligenciju za iscjeljenje, obnavljanje, nego trans-humanizam želi podići čovjeka na novu razinu.

To znači da bi se umjetna inteligencija koristila – nazvat ću to „upload“ (učitavanje) i „download“ (preuzimanje) – s jedne strane, za stvaranje sučelja između mozga i stroja, čime bi čovjek mogao pristupati podacima koji dolaze izvan njega. Mogao bi, primjerice, imati fotografsko pamćenje. Mogao bi ima-

ti mnogo veći prostor za pohranu podataka nego što sada može pohraniti u mozgu i uvijek bi im mogao ponovno pristupiti. To je taj san: podići čovjeka na novu razinu.

A „download“ bi pak, i sada to postaje zaista kritično, trebao postići nešto drugo. „Download“ bi – a to, naravno, još nije moguće, ali je to san – značio da možemo preuzeti znanje neke osobe iz njezina mozga. I sada dolazi ono ključno, naime, ljudima se kaže sljedeće: „Kada umrete, vaš mozak može biti zamrznut. Čim tehnologija bude dostupna, sve iz vašeg mozga bit će preuzeto i zatim preneseno na humano-idnog robota, koji možda čak izgleda kao vi sada, koji zna sve što vi sada znate, i u tom smislu ćete nastaviti živjeti.“ To znači da trans-humanizam u osnovi i načelu obećava ono što nam obećava Evanđelje: vječni život bez straha od smrti.

Ali trans-humanizam to ne pokušava postići, ili ne tvrdi da se to može postići, putem Evanđelja, nego putem tehnologije, i da se može postići – i to je važno – bez da se uopće riješi pitanje grijeha. Poruka bi bila: ne brini, ne boj se grijeha, Boga ili smrti, jer možeš nastaviti živjeti zauvijek. Ti si na neki način već vječan i prevladali smo sve posljedice prokletstva ili grijeha. Ne trebamo o tome ni govoriti, tehnologija to rješava. U tom je smislu trans-humanizam, zapravo, lažno evanđelje. To je poruka koja kaže da možemo postići ono što Evanđelje obećava, ali bez Isusa Krista, bez oprostjenja grijeha, bez križa.

Pitanje 5: Kako mi kao kršćani možemo upotrebljavati umjetnu inteligenciju?

Kao prvo: kako bismo bolje razumjeli istinu. Ali ovdje bih upozorio na jedno: naravno da se u ChatGPT ili druge umjetne inteligencije mogu unositi mnoga pitanja o Bibliji i dobit ćete nekakve odgovore, ali morate razumjeti kako funkcioniraju ti Large Language Models, LLM-ovi, dakle ti jezični modeli.

Oni, jednostavno, uzimaju sve što je negdje napisano, stave to u jedan velik lonac, promiješaju i zatim predviđaju najvjerojatniju sljedeću riječ, dakle ono što je već mnogo puta rečeno. I često, kod mnogih tema, to ne ispadne tako loše. To je neka vrsta prosječnog mišljenja i ono je često korisno u mnogim praktičnim područjima.

Ali kada je riječ o istini, kada je riječ o Bibliji, tada prosječno mišljenje nije uvijek ispravno. I samo bih upozorio na sljedeće: ponekad iz toga iziđe nešto dobro, ali često je uključena i zabluda. Često se dobivaju odgovori koji sadrže nešto netočno, pa čak i izmišljotine, jer umjetna inteligencija, jednostavno, ne poznaje istinu. Umjetna inteligencija može samo ponoviti ono što su drugi već bili rekli. Dakle, oprez.

Ali, kao drugo, mi kao kršćani umjetnu inteligenciju možemo upotrebljavati i na drugačiji način. Jedno je reći da u svjetlu Biblije znamo nešto o očekivanjima, snovima i strahovima povezanim s umjetnom inteligencijom, ali stvarno možemo tu novu tehnologiju prihvatiti i korisno upotrijebiti. Štoviše, o tome trebamo ozbiljno razmisliti, ovisno o području u kojem djelujemo.

Uzmimo kao primjer prevođenje. Umjetna inteligencija danas već može

pružiti vrlo upotrebljivu prvu verziju, koja se još uvijek mora provjeriti, ali to već može uštedjeti mnogo posla. Postoje, svakako, i mnoga druga područja: izrada internetskih stranica, programiranje, sve ono što se upotrebljava za širenje Evanđelja.

Sve te djelatnosti mogu se silno pojednostaviti i mi, kao kršćani, trebamo biti mudri u tom pogledu. Naravno, trebamo biti kritični, ali ipak razmišljati možemo li umjetnu inteligenciju upotrebljavati za širenje Poruke.

Pitanje 6: Koji je tvoj zaključak?

Moj zaključak jest to da Biblija doista baca svjetlo na umjetnu inteligenciju. No ne trebamo vjerovati tim snovima. Znamo da nam Biblija daje bolju nadu.

A što se tiče strahova, ne trebamo dopustiti da nas slome, jer znamo kako

priča završava. Što se tiče djelovanja, ključna riječ za nas je u Kološanima 4 i Efežanima 5: „iskorištavati vrijeme“. Trebamo se služiti sredstvima koja su nam dana, kako bismo širili poruku koju imamo.

To je vrlo obimna tema, ali se nadam da je bilo nekoliko poticaja i nadam se da nam pomaže da, s jedne strane, ne podlegnemo tim snovima, a, s druge strane, da nemamo previše straha, nego da svjesno živimo kao kršćani i upotrebljavamo ono što imamo za Gospodina, za poruku o njemu.

Prijevod prijepisa video uratka „Künstliche Intelligenz und die Bibel“

Autor: M. Hardt

Izvor: www.bibleteaching.de

Rješenja za “Doline u Izraelu”

izbaviti / dobru / prostranu / mlijeko / med

27 / 29

uzmite štit vjere / obaramo umišljenosti

Ostani u onome što si naučio. / Ostani u onome u što si potpuno uvjeren.

đavla

„Duša moja vjerno čeka na Boga; od njega dolazi moje spasenje.“

„On (GOSPODIN) će me izbaviti iz ruke toga Filistejca.“

Bdijte i molite! / Oduprite se!

pet glatkih

Prebiva / U srcu

Pomoć na putu vjere

Pjesme hvale

„Njemu koji nas je ljubio ... slava i vlast u vijeke vjekova.“

Otkrivenje 1,5.6

Slušaj kako silno mnoštvo

Janje Božje slavi sad!

Pjesme hvale se podižu

K Božjem svetom prijestolju.

„Slavimo te, Janje Božje!

Samo ti si dostojan!“

Svud se čuje nova pjesma,

Jer krv Njegova sve nas je oprala.

Za nebo ne postoji neki drugi predmet hvale negoli za zemlju; Kristova krv je učin-kovita na zemlji jednako kao i na nebu: ono za što tamo slave Boga, jednako je isti-nito i u pogledu nas. Njihove su harfe podešene bolje od naših, ali pjesma im je ista.

Neka bismo dospjeli do tog uvjerenja da trebamo slaviti samo Gospodina. Samo je on dostojan slave, časti i štovanja. Pjesma blaženih (Otkrivenje 5) ne slavi nikoga osim Onoga koji ih je otkupio svojom krvlju. U njoj nema ni riječi hvale za bilo koga iz njihovih vlastitih redova ... Nastojmo uskladiti svoja srca s tom pjesmom ... To će biti naša sreća već ovdje dolje i pridonijet će proslavljanju Boga, koje je ometano hvalom koju kršćani prečesto upućuju jedni drugima.

„Blaženi su oni koji prebivaju u tvome domu: oni će te hvaliti bez prestanka.“ Ništa osim slavljenja ne priliči onima koji će prebivati u Božjem domu; to će biti njihov ne-umoran, neprestan posao – trajno slavljenje.

Gospodin kaže: „Objavit ću tvoje ime svojoj braći, usred zajednice pjevat ću ti hva-le.“ ... Neka bismo bili u skladu s našim nebeskim Predvodnikom! On će dobro vo-diti naše hvale, i to na način koji je ugodan Ocu. Njegovo će uho, kada to čuje, pre-poznati da nas vodi taj glas.

U duhu smo na nebu. U Kristu smo, koji nebo ispunjava svojom slavom i svojim savršenstvima. ... Svetost, ljubav i radost obilježja su tog područja. To su plodovi koji tamo spontano rastu, kao i zahvaljivanje, koje se diže u srcima onih koji tamo borave po snazi otkupljenja.

Svatko se može radovati u Gospodinu kad mu Gospodin daje ono što voli; ali: „Hvalite Gospodina *uvijek*“ – to je prava provjera! „*U svemu zahvaljujte!*“

Jesu li vaša srca podešena za to da pjevaju hvale s Kristom? On je iz gnjeva i tame križao otišao u svjetlo i ljubav Očeve prisutnosti, i tamo pjeva hvale. Možeš li i ti slaviti zajedno s njim? Tamo nestaje svaki strah i drhtanje ... Oh, kako oni koji ga traže zaostaju za njegovim srcem... Ako ga tražiš, njegova riječ jamči da ćeš ga slaviti. Kršćanin ponekad može reći: nisam u stanju slaviti; i točno je da može biti više ili manje sposoban činiti to na dobar način, ali uvijek je u stanju činiti to ... jer Krist je uvijek prikladan za ojađenu dušu. Njegovo slavljenje će biti oslabljeno, ali slaviti će uvijek.

„Gospodine, ti si me ispitao i upoznao ... Ti me okružuješ kada hodam, i kada liježem, i upoznat si sa svim mojim putovima.“ ... Bog ne stvara narod za njih same, nego „za svoju hvalu“. Pokazuje im što su sami po sebi, da bi im potom, po svome Duhu, pokazao blagoslovljenu prikladnost Krista za sve njihove potrebe.

Ohrabrenje za putnike

„Tuđinci i putnici.“

1. Petrova 2,11

„Ohrabrite se.“

Ivan 16,33

Ovaj svijet je pustinja,

Gdje nemam što birati,

Gdje nemam što tražiti.

Ne želim tu ostati:

Nemam što izgubiti,

Nemam za čime žaliti.

Na putovanju smo, i Bog nas putem naših okolnosti podsjeća na to. Odvaja nas od onoga što nam je ovdje najdraže; odvikava nas, i tada, a da toga nismo ni svjesni, sazrijevamo za nebo.

Uvijek sam bio samotna duša, više misleći za ljude nego zajedno s njima: ali dobro je biti više sam – još bolje, ako je to više samoće s Kristom. Kakvo li je to mjesto!

„Bog, koji tješi one koji su potišteni.“ Da, vrijedno je biti potišten zbog takve utjehe! ... I pomislite što znači to da se Bog bavi nama u našim brigama i žalostima, kad se sjetimo *tko je On*!

Sve više osjećam ono što svi znamo, naime, da je rad za Boga, zapravo, Božje djelo. Kad je duša potištena, poput broda kad je oseka, u opasnosti je od plićaka i sprudova; ali kad je plima visoka, nema sprudova, jer je brod podignut iznad svega toga. Tako i duša, kad je sretna u Kristu mirno ide dalje, neovisno o svim kušnjama s kojima se možemo susresti u ophođenju s drugim vjernicima ... Kada tako na plimi božanske dobrote idemo naprijed zaboravljajući sve drugo, možemo sretno hoditi zajedno, zaokupljeni Kristom, a ne jedni drugima.

Ako je Krist između našeg srca i patnje, namjesto da se patnja uvuče između našeg srca i Krista, otkrit ćemo da je za nas mjesto patnje najbolje mjesto na zemlji, jer će nas tada svaka patnja približiti Kristu.

Budite sigurni da Bog više čini *u* nama negoli mi činimo *za njega*; i da je ono što mi činimo, za njega samo u onoj mjeri u kojoj je on sâm to učinio u nama.

Istina ne treba čovjeka; čovjek treba istinu.

Čišćenje snijega je posao koji uzima dosta vremena; ali čim sunce dobro ugrije, on odmah nestaje. Jedna noć prekrije zemlju dubokim snijegom – što ne bi mogli učiniti milijuni ljudi – jedan dan sve to ukloni kada dođe Božja toplina.

Ne boj se ... posljedica. Ako postupamo ispravno, Bog će se pobrinuti za posljedice. Ne mogu više raditi toliko kao prije, ali trebam činiti Njegovo djelo dokle god mi ga On povjerava.

Voljeli bismo uvijek jedriti punim jedrima i s povoljnim vjetrom; ali tako se ne postaje dobar mornar.

Ništa od onoga u čemu smo služili Kristu neće biti zaboravljeno ... i sve što je stvarno istinsko, bit će objelodanjeno; a ono što je stvarno istinsko, jest Krist u nama; i samo to.

Često sam vidio usamljene duše koje su, ako su ostale blizu Gospodinu, napredovale više negoli one koje su uživale veće duhovne povlastice. Ovi drugi su mislili da je sve što uživaju ishod njihove vjere, a nije bilo. No ono što netko posjeduje sâm, barem to posjeduje s Bogom.

J. N. Darby
Pilgrim Portions

Biblijske slike i simboli

GOSPODINOVI blagdani

U SZ-u se spominje sedam blagdana koje je GOSPODIN dao svome narodu kao „svete sabore“ (Lev 23). Više blagdana povezano je sa žetvom, koja govori o plodu za Boga. U GOSPODINOVIM blagdanima slikovito je predložena duhovna povijest židovskog naroda i nastanak Zajednice (Crkve).

1. Pasha

Hebrejska riječ *pessah* znači „proći pored“. Blagdan Pashe slavio se u sedmom mjesecu izraelske godine, koji je bio označen kao „početak mjesecima“, jer je njime bio obilježen novi početak (Izl 12,1). Prije negoli je GOSPODIN svoj narod, Izrael, izbavio iz Egipta, u desetom zlu pobio je sve prvorođenice; ali je zatornik prošao pored kuća Izraelaca, čiji su dovratci bila premazani krvlju pashalnog janjeta (Izl 12,13). Pashalno janje je slikovit prikaz Krista, koji je na sebe uzeo Božju osudu. U 1. Kor 5,7 kaže: „Jer je Krist, naša pasha, već žrtvovan za nas.“ Izraelci su, osim toga, te pashalne noći morali jesti meso janjeta pečeno na vatri i gorko bilje. I mi smijemo razmišljati o Gospodinu Isusu, koji je umro za nas, i tako se hraniti njime. Prigodom sljedećih blagdana Pas-

he nije više bilo potrebno na okvir vrata namazati krv janjeta. Krv Gospodina Isusa čisti od grijeha jedanput zauvijek, no uvijek se trebamo podsjećati na Kristovo dovršeno djelo. Gospodinova večera, koju održavamo njemu na spomen, može se usporediti s kasnijim svetkovanjima Pashe, prigodom kojih se Izrael podsjećao na izbavljenje od Božje osude putem krvi jaganjca.

2. Blagdan beskvasnih kruhova

Odmah nakon Pashe Izraelci su sedam dana jeli beskvasan kruh. Prethodno je iz kuća morao biti uklonjen sav kvasac (Izl 12,15-20). Pavao taj blagdan primjenjuje na vjernike sadašnjeg razdoblja, kad u 1. Kor 5,6-8 piše: „Ne znate li da malo kvasca ukvasa sve tijesto? Očistite, stoga, stari kvasac da možete biti novo tijesto, kao što i jeste beskvasni. Jer je Krist, naša pasha, već žrtvovan za nas. Stoga svetkujmo, ali ne sa starim kvascem, ni s kvascem pokvarenosti i zloće, nego s beskvasnim kruhom iskrenosti i istine.“ Sedam dana Blagdana beskvasnih kruhova opisuju sav život vjernika nakon njegova obraćenja, koji on treba voditi u čistoći i odvojenosti od zla, na čast našem Bogu. Tako naš život može biti „blagdanska svečanost“ za Njega i za Njegovo proslavljanje.

3. Blagdan prvog snopa

Prvog dana u tjednu nakon Pashe Bogu se prinosio prvi snop nove žetve (Lev 23,10-14). Početak žetve bila je žetva ječma. Taj blagdan ispunjen je u Kristovu uskrsnuću: On je „prvenac onih koji su usnuli“, „prvorođenac od mrtvih“ (1 Kor 15,20.23; Kol 1,18).

4. Blagdan sedmica

Sedam tjedana, to jest pedeset dana nakon prinošenja prvog snopa bio je Blagdan sedmica (tjedana), i tada su Bogu prinošena dva prikazna kruha (Lev 23,15-21). Ti su kruhovi, iznimno, morali biti pečeni s kvascem, što pokazuje da oni nisu slikovit prikaz Krista, nego onih koji su nekoć bili grešnici. Taj blagdan bio je ispunjen na dan Pedesetnice (Dj 2,1), jer broj od „pedeset“ dana odgovara grčkoj riječi *pentekoste*. Oba kruha su slika Zajednice, koja je sačinjena od Židova i pogana, a koja je putem djela Gospodina Isusa stvorena kao nov čovjek (Ef 2,15). Ti su kruhovi bili od pšenice te tako predaju plod pšeničnog zrna koje je radi nas moralo pasti u zemlju i umrijeti (Iv 12,24).

5. Blagdan trubljenja

Nakon Blagdana sedmica bilo je duže razdoblje, čije trajanje nije točno utvrđeno. Blagdan trubljenja je naime – kao i Pasha – bio na točno utvrđen dan, prvi dan sedmoga mjeseca (Lev 23,23-25). Taj blagdan istodobno označava novi početak na starom temelju, jer sedmi mjesec je prvi mjesec obične židovske godine. Time je naznačeno da će se Bog ponovno povezati sa svojim zemaljskim narodom, Izraelom, nakon što „uđe punina poganskih naroda“, to jest kada ga

Gospodin uzme k sebi u nebo (usp. Rim 11,25). Nakon toga će uslijediti zvuk trublje (usp. Iz 27,13; Jl 2,1) i Bog će sazvati svoj narod. Izrael se neće samo tjelesno vratiti u od Boga obećanu kaanaansku zemlju, nego će biti i duhovno probuđen putem Božje riječi. No to će se dogoditi tek nakon uzeća (uznese-nja) Zajednice.

6. Veliki Dan pomirenja

Ovaj blagdan (hebr. *jom kippur*) iscrpno je opisan u Lev 16. Deseti dan sedmoga mjeseca bio je jedini dan u koji je veliki svećenik smio ući u svetinju nad svetinjama Šatora sastanka. Njegovo značenje za nas kršćane objašnjeno je u Heb 9-10. On je slikovit prikaz jedanput zauvijek izvršenog Kristovog pomirbenog djela, ali je, istodobno, i u opreci s njim. Putem pomirbene žrtve, koja se prinosila jedanput godišnje, čija je krv bila unošena u Svetinju nad svetinjama, ukazano je, s jedne strane, na jedinstvenost Kristova djela, dok je, s druge strane, u stalnom ponavljanju izražena nesavršenost tog slikovitog prikaza (usp. Heb 9,24-26). Pritom su najvažniju žrtvu predočavala dva jarca za žrtvu za grijeh. Nakon što je veliki svećenik najprije obavio pomirenje za sebe i svoj dom, bio je zaklan jedan jarc i njegova je krv unesena u svetinju. Time su bili ispunjeni Božji sveti zahtjevi u pogledu grijeha i grijeh je bio okajan u njegovim očima. Krist je istinska okajna žrtva za grijeh, i to ne samo za one koji vjeruju u njega, nego i za sav svijet. On je na križu platio „otkupninu za sve“ (1 Iv 2,2; 1 Tim 2,6). Kristovo pomirbeno djelo je u Božjim očima dovoljno za sve ljude. Nakon toga je veliki svećenik

položio ruke na drugog jarca i nad tom životinjom priznao sve grijehе naroda, koja je onda opterećena grijesima bila odaslana u „pustu zemlju“ te ih je istodobno, kao zastupnik naroda, uklonila ispred Božjih očiju. To tipološki ukazuje na djelo Krista kao našeg zastupnika pred Bogom. Kao takav, On je nosio samo grijehе onih koji mu ih priznaju u pokajanju i vjeri. To je značenje njegovih riječi: „... dati svoj život kao otkupninu za mnoge“ (Mt 20,28). Moramo jasno razlikovati obje te strane otkupnog djela, koje su izražene u okajanju i zastupanju.

No veliki Dan pomirenja ima i osobito značenje za izraelski narod. Veliki svećenik nije morao obaviti pomirenje samo za sebe i svoj dom (svećeničku obitelj), nego i za izraelski narod. Dok vjernici sadašnjeg razdoblja imaju smjelost za ulazak u Svetinju (Heb 4,16; 10,19), Izrael još mora čekati dok Krist, istinski Veliki svećenik, iziđe iz nebeske svetinje kako bi proglasio pomirenje za njihove grijehе. Kada se on pojavi u slavi, vjerni ostatak će ga prihvatiti kao svog Mesiju i biti spašen.

7. Blagdan sjenicâ

Posljednji od sedam GOSPODINOVIH blagdana je blagdan spomena i radošti. Dolazi nakon berbe grožđa te, samim time, na svršetku cjelokupne že-

tve (Pnz 16,13). Sedam dana su Izraelci živjeli u kolibama od lišća i granja i uživali u plodovima žetve prisjećajući se i svog izlaska i izbavljenja iz Egipta (Lev 23,40-43). Trajanje od sedam dana govori o savršenom razdoblju, naime o Tisućgodišnjem kraljevstvu, koje predstavlja zaključak svih Božjih putova sa svojim narodom na zemlji. Blagdan završava osmog dana, koji je u Iv 7,37 nazvan „posljednji, veliki dan blagdana“. Taj dan govori o novom početku nakon Tisućljeća, to jest o vječnoj slavi novog stvorenja (Otk 21.1.5).

Blagdan Purim

Blagdan Purim, 14. dana mjeseca Adara, nastao je na temelju izbavljenja Židova u Perzijskom kraljevstvu, kad im je zaprijetila opasnost potpunog istrebljenja od strane Hamana. Purim su ždrijebovi koji su prethodno bili bacani pred tim protivnikom (Est 3,7; 9,26-28).

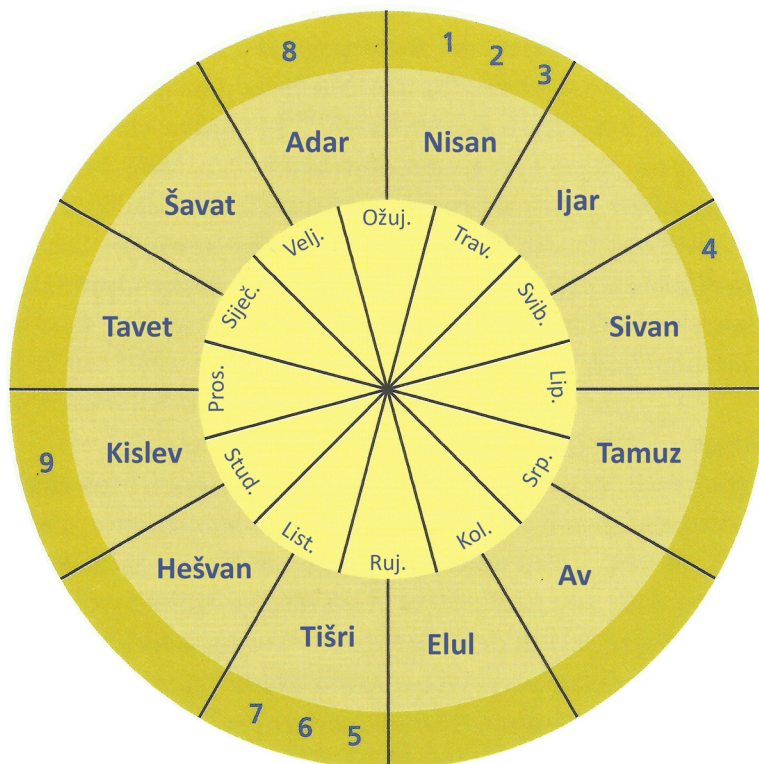
Blagdan posvećenja Hrama

Blagdan posvećenja Hrama (hebr. hanukka, „posvećenje“) 25. Kisleva, koji se spominje u Iv 10,22, potječe od ponovnog posvećenja Hrama 165. godine prije Krista, koje je izvršio Juda Makkabejac, a traje tjedan dana. – Oba ta blagdana, koji su uvedeni kasnije, ne spadaju u „GOSPODINOVE blagdane.“

Arend Remmers

Biblische Bilder und Symbole

GOSPODINOVI blagdani

Legenda:

1. Pasha
2. Blagdan beskrvasnih kruhova
3. Blagdan prvog snopa
4. Blagdan sedmica
5. Blagdan trubljenja
6. Veliki dan pomirenja
7. Blagdan sjenica
8. Purim
9. Posvećenje hrama